

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

ЈОВАН СКЕРЛИЋ
(1877 - 1914)

Каталог изложбе

НОВИ САД, 2002

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

КАТАЛОЗИ ИЗЛОЖБИ

76

АУТОРИ КАТАЛОГА И ИЗЛОЖБЕ

Ксенија Светличкић и Људмила Иваз

Библиотека Матице српске приредила је изложбу поводом 125 година рођења историчара књижевности и критичара Јована Скерлића. Изложба је отворена од 10. септембра до 10. октобра 2002. године у витринама испред свечане сале Матице српске, а коришћена је грађа из збирки БМС и Рукописног одељења Матице српске (РОМС). Испод сваке каталошке јединице утисане су сигнатуре.

У делу Добрачине улице, тамо где се она укршта са Јовановом улицом, са леве стране, а на другом углу спуштајући се низ Добрачину улицу, било је некада имање Скерлићевог оца, са удобном кућом ниже угла и радионицом, врло ниском и мрачном, или, како се онда говорило, фабриком шешира, у дворишту.

Све успомене моје потичу из раног детињства мога, из основне школе и ниже гимназије. Скерлић је био школски друг моје браће (за годину дана млађе од мене), али и ја сам се и у основној школи дружио са њим, а у гимназији – више него моја браћа. Тада сам му често улазио у кућу и имао сам прилике да видим како живи и ради.

У његовом животу и раду и у врло раном детињству било нечег необичног. Заволео је да чита врло рано, писао је по дечијим листовима, а у 13. или 14. години по шаљивим листовима.

Александар Белић, 1921

Скерлић је, рођен 7. августа 1877, наследио од мајке ту велику радну енергију и разумну економију времена, а од оца бистрину, нешто романтичарске традиције, борбеност и ону карактеристичну упорност хајдучког порекла.

Скерлићево детињство испуњавају најмрачнији и најружнији догађаји новије српске историје: унутрашње борбе између радикалне демократије и својевољног и суровог краља Милана, зајечарска буна, српско-бугарски рат, породичне борбе у династији, абдикација Миланова, грубост намесништва, и он, потекао из породице где је и иначе било љуто огорчење против целог режима, већ као млад ђак иде у скрајњу левицу, мрзи на сву ту

"буржоасијску" малодушност и бесциљност, у којој прелити пеном борбе сви велики национални идеали изгледају потонули и изгубљени заувек, и он своје књижевно дело не почиње љубавним стиховима, како чини већина младих гимназиста, него оштрим сатирама и епиграмима.

Владимир Ђорђевић, 1990

Јован Скерлић је живео тридесет и седам година. За то мало века, за нешто више дакле од десетак година рада, у доба кад многи други озбиљније тек почињу, он је написао око тридесет књига и брошура, и око три стотине критика, расправа и чланака. Уз то, држао је катедру на универзитету, уређивао тада најугледнији српски књижевни часопис, био је члан одбора Српске књижевне задруге, дописни члан Академије наука, члан Главног просветног савета, активан политичар, народни посланик и новинар. И свуда где је радио био је међу првима, или први, одређивао правац, давао подстрека, дизао и носио. Његов кратки живот потекао је стварно на мегдану, у борби без предаха, у раду без одмора. "Spes in labore", стална опомена већ на страницама Скерлићевих ђачких бележница, остала је до последњег часа његова главна девиза.

Ђуро Гавела, 1950

Он је спајао у себи, и као писац и као делатник, многе способности и тежње које се ретко слажу и тешко држе на окупу. Знао је књижевност и књижевну реч срећно али и опасно да приближи њеном животном извору, а живо стварање да веже за историју. Био је уз то свестан преокретних тегоба своје епохе и националног положаја књижевности у њој. Веровао је у одређене идеје и вредности и заступао њихову ствар и речју и делом. Уплигао се у свакодневни друштвени живот и упрезао истовремено у тежак самотнички научноистраживачки посао.

Мидхат Бегић, 1966

Скерлић је био ауторитет, с нужним атрибутима ауторитета: сем огромног рада, који је феноменалан уопште, а не само за нас, где се одувек мало радило, он је био човек страховито једноставних идеја, простих мотива, и умео је своје идеје да саопштава језиком савршено блиским публици. Он је био *геније публице*, каквог ми нисмо имали ни пре ни после њега. Знао је да створи у публици уверење да она, док га чита, сама суди о литератури.

Радомир Константиновић, 1971

Његова је критика често била описна; то јест, критика која, као што јој и име каже, описује више но што суди или суди описујући. Његове су критике те врсте биле као смањене копије дела о којима су писане, као слике дела у миниатури. Нико није умео боље од Скерлића дати слику и утисак које дело оставља у читаоцу. Кад сте такву његову критику прочитали о *Коштани* или *Божјим људима* Борисава Станковића, ви сте дело знали као да сте га сами прочитали; цела живописна садржина дела, људи и догађаји, и средина, и осећања, цела боја дела, остајала је у вашем уображењу, осећању, и памћењу. Његове су критике те врсте безмало ненадмашне, и ја не знам бољих ни у једној књижевности. Такве су критике, међутим, у рукама људи какав је био он, у исто време најфинији судови, са нечим више, с позитивним уметничким творачким даром који писцу допушта да *пробуди у читаоцу и утисак* оцењене ствари.

Богдан Поповић, 1921

Одмах пада у очи да Скерлић није био само књижевна личност и да му углед и слава не долазе само од књижевности. Јован Скерлић је био и до данас остао најпунје остварени критичар у српској књижевности; његова реч значила је подједнако и на књижевном, и на културном, и на политичком плану. Он је својим радом деловао на простору на коме су могле да раде читаве групе посленика, јер је истовремено био дневни критичар, историчар књижевности, публициста, уредник часописа, библиограф, професор универзитета, политички радник, трибун, организатор књижевних друштава, народни посланик, предавач и незаобилазни консултант у многим јавним потхватима. Био је, уз то, идејни вођа револуционарне југословенске омладине, коју је усмеравао ка Европи и европској традицији либералног демократизма, ка начелу социјалне правде и националног ослобођења, тим најпрогресивнијим идејама с почетка XX века.

Предраг Палавестра, 1979

Скерлићу, као критичару, није дакле сметала његова субјективност. Она му је, можда, сметала у каријери. Он тачно каже да "објективна критика не постоји". То, наравно, знају и многи други, али се ипак труде свим силама и свима начинима софистике да то од људи сакрију, и да нас увере како су они у сваком моменту "објективни", како апстрахују своју личност у корист истине, а своја осећања у интересу добра. Наравно да је све то, са етичког гледишта, проста хипокризија, а са психолошког и логичног стварна

немогућност и обична бесмислица. Уосталом, ко би веровао тим критичарима који се труде да изиђу из своје коже, и који се стиде да у њој остану?

Сима Пандуровић, 1935

По свему судећи, реч је о једном огњишту креативности у којем доминирају неустрашивост у потрази за истином, вера у напредак посредством неограничене слободе мисли, сталан рад осетљиве савести уперене ка остварењу општег добра.

Мирослав Егерић, 2002

Сви просвећени људи, сви они који осећају социјални и морални дуг према народу, које тишти духовна провала која се ствара између њих и народа, сви они који мисле Држава треба да буде нешто више од порезника и жандарма и да интелигенција има виши моралан задатак него да потписује платне спискове и броји године службе за пензију, сви културни и истински напредни елементи у нашој, тако јадно заосталој земљи, сви они треба да у првоме реду легну на дело народнога образовања. Треба једном разумети да је и у нас прошло доба широких, опитних и амбициозних програма "велике" и светске политике. Данас код нас треба да настане период "малог рада", тихог, систематског и истрајнога делања на просветном и економском напретку. Код нас Срба се никада није оскудевало у опитим местима политике у великом стилу, у звучним речима, крупним обећањима и претераним илузијама. Ако смо у чему били слаби то је баш у томе свакодневном озбиљном раду у својој најближој околини и која су редовно остављена занемарена.

На крају крајева, и политичка слобода и материално благостање више су средства, док највиши идеал људске заједнице остаје ослобођење духова и савести, стварање разумних и развијених људи, подизање тамне масе на висину свеснога живота.

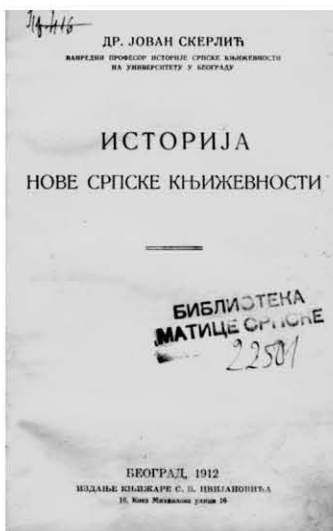
Јован Скерлић, 1908

Handwritten signature of Jovan Skerlic in black ink on a light background.

ДЕЛА

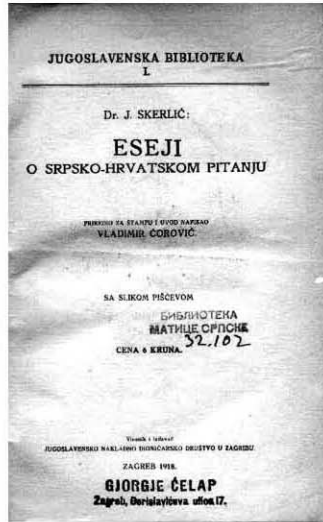
1. На страну туго / Ј.С. У: Мисао. - (1. март 1893), стр. 104.
П П 9, КМП 63, ЈсП П 15
2. Последња реч / Ј.С. У: Мисао. - (1. март 1893), стр. 104.
П П 9, КМП 63, ЈсП П 15
3. Српство и Великошколска Омладина / С. [Јован Скерлић]. У: Дневни лист. - (Среда, 29. септембра 1893), стр. [1].
П V 477
4. Милан Недељковић, Прелом / Јован Скерлић. У: Летопис Матице српске. - Књ. 205, св. 1 (1901), стр. 77-85.
П П 951, ПМС П 1
5. Један прилог ка проучавању Горскога Вијенца / Јован Скерлић. У: Летопис Матице српске. - Књ. 206, св. 2 (1901), стр. 68-76.
П П 951, ПМС П 1
6. Јован Дучић: Пјесме / Јован Скерлић. У: Летопис Матице српске. - Књ. 210, св. 6 (1901), стр. 77-86.
П П 951, ПМС П 1
7. Поглед на данашњу француску књижевност / Јован Скерлић. - У Новом Саду : Штампарија српске књижаре браће М. Поповића, 1902. - 40 стр.
П. о. : Летопис Матице српске.
Ш 423093
8. Др. Љубомир Недић / Јован Скерлић. У: Летопис Матице српске. - Књ. 216, св. 6 (1902), стр. 131-145.
П П 951, ПМС П 1
9. "Уништење естетике" и демократизација уметности / Јован Скерлић. - Београд : Штампарија Светозара Николића, 1903. - 38 стр.
Мал П 158
10. Јаков Игњатовић / Јован Скерлић. - [Београд] : Српска краљевска академија, 1904. - V, [3], 220 стр.
РТкСр Ш 107
11. Милица Стојадиновић Српкиња : књижевна слика / Јован Скерлић. У: Летопис Матице српске. - Књ. 234, св. 6 (1905), стр. 1-18.
П П 951, ПМС П 1
12. Омладина и њена књижевност / Јован Скерлић. - У Београду : Штампано у државној штампарии Краљевине Србије, 1906. - XV, 557, [2] стр., [Ш] пресавијена листа с прилозима.
Ш 23069
13. Војислав Ј. Илић / Јован Скерлић. - Београд : Нова штампарија "Давидовић", 1907. - 65 стр.
П. о.: Српски Књижевни Гласник; књ. 19, 1907.
РТкСр Ш 92

14. Писци и књиге. 1-9 / Јован Скерлић. - Београд : [б. и.], 1907-1926. – 5 књ.
П 433062/1, П 92674, П 20030/7-9
15. Француски романгичари и српска народна поезија / Јован Скерлић. - У Мостару : Пахер и Кисић, 1908. - 79 стр.
I 17239
16. Српска књижевност у XVIII веку. Књ. 1-2 / Јован Скерлић. - У Београду : Штампано у Државној штампарији Краљевине Србије, 1909. - 2 књ. у 1 (XIII, 481, [1] стр.).
ВС III 72/1-2
17. Светозар Марковић / Јован Скерлић. - Београд : Нова Штампарија "Давидовић", 1910. - 272 стр., [1] лист с портретом С. Марковића.
ВС II 52

18. Историјски преглед српске штампе / Јован Скерлић. - Београд : Српско новинарско удружење, 1911. - V, 81 стр., [9] листова с таблама (фотогр.).
III 430269
19. Историја нове српске књижевности / Јован Скерлић. - Београд : С. Б. Цвијановић, 1912. - 288 стр.
I 8036
20. Današnji srpskohrvatski nacionalizam / J. Skerlić. - Rijeka : G. Trbojević, 1913. - 65 str.
II 6349
21. Банократија / Јован Скерлић. - [Београд : б.и., 1914]. - 29 стр.
Ал I 239/8

22. Историја нове српске књижевности / Јован Скерлић. - Потпуно и илустровано изд. - Београд : С. Б. Цвијановић, 1914. - VIII, 526 стр.
Ма III 1
23. Eсеји о српско-хрватском питању / Јован Скерлић. - Загреб : Jugoslovensko nakladno dioničarsko društvo, 1918. - XV, 99 стр.
II 431457

24. Први књижевни рад Јована Скерлића. У: Мисао. - св. 109-110 (јул 1924), стр. 960-965.
II II 9, КМП 63, ЈсII II 15
25. Odabrane kritike / Јован Скерлић. - Загреб : Zora, 1950. - 338 стр.
II 6386
26. Писци и књиге / Јован Скерлић. - [Изд. о педесетогодишњици смрти Јована Скерлића]. - Београд : Просвета, 1964. - 5 књ.
II 25011/1-4, 6
27. Фелтони скице и говори / Јован Скерлић. - [Изд. о педесетогодишњици смрти Јована Скерлића]. - Београд : Просвета, 1964. - 448 стр.
II 24982
28. Јаков Игњатовић / Јован Скерлић. - Београд : Просвета, 1965. - 319 стр., [1] лист са сликом Ј. Игњатовића.
II 25573
29. Историјски преглед српске штампе ; Јавно мњење у Француској према политичкој и социјалној поезији од 1830 до 1848 / Јован Скерлић. - Београд : Просвета, 1966. - 328 стр, [10] листова са таблама.
II 25576

30. Омладина и њена књижевност / Јован Скерлић. - Београд : Просвета, 1966. - 555 стр., [3] пресавијена листа с таблама.
П 25577
31. Светозар Марковић / Јован Скерлић. - Београд : Просвета, 1966. - 351 стр., [1] лист са сликом С. Марковића.
П 25575
32. Историја нове српске књижевности / Јован Скерлић. - Београд : Просвета, 1967. - 581 стр.
П 25010
33. Критике / Јован Скерлић. - Нови Сад : Матица српска ; Београд : Српска књижевна задруга, 1971. - 427 стр.
П 47927/2
34. Студије. 1 / Јован Скерлић. - Нови Сад : Матица српска ; Београд : Српска књижевна задруга, 1971. - 436 стр.
П 47927/1

ПРИРЕЂИВАЧКИ РАД

35. Дела Доситеја Обрадовића. - Београд : Државна штампарија Краљевине Србије, 1911. - XXIII, 601 стр., [1] пресавијен лист с геогр. картом.
Ш 4116
36. Сањало / у редакцији и с предговором Јована Скерлића. - [Београд] : Српска књижевна задруга, 1912. - XXXII, 149 стр.
П 438341
37. Васа Решпект / Јаков Игњатовић. - Београд : Српска књижевна задруга, 1913. - XIV, [2], 157, [2] стр.
П 438347

ЛИТЕРАТУРА

38. Д-р Јован Скерлић / од уредника [Тихомир Остојић]. У: Летопис Матице српске. – Год. 89, књ. 299, св. 3 (1914), стр. 32-60.
П П 951, ПМС П 1
39. Д-р Јован Скерлић / од Бранка Лазаревића. У: Летопис Матице српске. – Год. 89, књ. 299, св. 3 (1914), стр. 104-113.
П П 951, ПМС П 1
40. Јован Скерлић као књижевни критичар / од Богдана Поповића. - Београд : С. Б. Цвијановић, 1921. - 52 стр.
I 1388
41. Јован Скерлић / Јован Цвијић и др. У: Српски књижевни гласник. - 1924, XII, бр. 2 (16. мај 1924). – стр. 81-160.
КМП 2, П П 1

42. Др Јован Скерлић / Васо Глушац. - Тузла : Ј. Петровић, 1926. - 105 стр.
 II 1746
43. Јован Скерлић / Велибор Глигорић. У: Критике / Велибор Глигорић. - Београд : Штампарија "Југославија", 1926. - стр. 5-17.
 II 1763
44. Јован Скерлић : (о двадесетогодишњици његове смрти) / Марко Цар. У: Летопис Матице српске. – Год.108, књ. 340, св. 2 (јули-август 1934), стр. 129-132.
 II 951, ПМС II 1
45. Јован Скерлић : као књижевни и културни историчар / Коста Милутиновић. У: Летопис Матице српске. – Год. 108, књ. 340, св. 2 (јули-август 1934), стр. 162-179.
 II 951, ПМС II 1
46. Јован Скерлић / Сима Пандуровић. У: Дела. Књ. 2, Пред људима и питањима / Сима Пандуровић. - Београд : Друштво за културно-привредну акцију, 1935. - стр. 195-252.
 II 5495/2
47. Јован Скерлић / Вукосава Милојевић. - Београд : [б. и.], 1937. - 248 стр., [1] лист са сликом Ј. Скерлића.
 III 3226
48. Младост Јована Скерлића / Живомир Младеновић. - Београд : [б. и.], 1940. - 370 стр.
 III 2977
49. Историја југословенске књижевности / Божидар Ковачек. У: Летопис Матице српске. – Год. 138, књ. 389, св. 6 (јун 1962), стр. 578-580.
 II 951, ПМС II 1
50. Legenda o Skerliću / Miroslav Egerić. U : Polja. – God. VIII, br. 62-63 (15. decembar 1962), str. 1-2.
 II III 1114
51. Јован Скерлић / Мидхат Бегвић. - Београд : Просвета, 1966. - 580 стр.
 II 32790
52. Плахи и преки Скерлић / Младен Лесковац У: Из српске књижевности. 2 / Младен Лесковац. - Нови Сад : Матица српска, 1968. - стр. 214-226.
 II 37390/2
53. Јовану Скерлићу у спомен : поводом педесетогодишњице његове смрти. - Београд : Просвета, 1969
 II 30737
54. Човек једне епохе : о Јовану Скерлићу / Петар Џацић. У: Критике и огледи / Петар Џацић. - Београд : Српска књижевна задруга, 1973. - стр. 181-191.
 II 438634

55. U ogledalu pesme / Slavko Gordić. U : Uvidiku stiha / Slavko Gordić. – Novi Sad : “Radivoj Ćirpanov”, 1978. – str. 63-74
II 72845
56. Јован Скерлић : научник, идеолог и борац / Драган Јеремић. У : Три ступња поређења / Драган Јеремић. – Крагујевац : Светлост, 1978. – стр. 41-45.
II 71265
57. Један непознат Скерлићев текст о народним читаоницама и књижицама / Слободан А. Јовановић. - Београд : Народна библиотека Србије, 1978. - Стр. 185-194.
П. о.: Годишњак / Народна библиотека Србије, Београд, 1978.
III 430687
58. Критичарска идеологија Јована Скерлића / Милан Радуловић. У: Видови српске књижевне критике / Милан Радуловић. - Београд : Институт за књижевност и уметност, [1978]. - стр. 81-130.
III 61584
59. Критичка традиција Јована Скерлића / Predrag Palavestra. U: Kritika i avangarda u modernoj srpskoj književnosti / Predrag Palavestra. - Beograd : Prosveta, 1979. - str. 29-76.
II 76186
60. Јован Скерлић у српској књижевности / уредио Предраг Палавестра. - Београд : Народна књига : Институт за књижевност и уметност, 1980. - 424 стр.
III 66141
61. Над Скерлићевим личним примерком књиге "Омладина и њена књижевност" / Васо Миљинчевић. У: Творци и тумачи / Васо Миљинчевић. - Београд : Просвета, 1984. - стр. 436-459.
II 93189
62. Јован Скерлић / Исидора Секулић. У: Из домаћих књижевности. [Књ.] 1 / Исидора Секулић. - [2. изд.]. - Београд : Југославијапублик : "Вук Караџић", 1985. - стр. 72-81.
II 94479/4
63. Јован Скерлић i revolucionarni omladinski pokret / Vladimir Dedijer. U: Književnost i istorija / Vladimir Dedijer. - Beograd : Rad, 1985. - str. 167-177.
III 84231
64. Јован Скерлић / Владимир Ђоровић. У: Портрети из новије српске историје / Владимир Ђоровић. - Београд : Српска књижевна задруга, 1990. - стр. 219-232.
I 39854
65. Књижевнотеоријска схватања Јована Скерлића / Петар Милосављевић. - [Нови Сад] : Матица српска, [1991]. - Стр. 469-482.
П. о.: Зборник Матице српске за књижевност и језик; бр. 38/3; 1990.
III 406576

66. Скерлићева подела нове српске књижевности на периоде / Драгиша Живковић. У: Европски оквири српске књижевности. [Књ.] 5 / Драгиша Живковић. - Београд : Просвета, 1994. - стр. 181-193.
 П 425111/5
67. Скерлићева Историја нове српске књижевности / Славко Леовац. У: Поезија и традиција / Славко Леовац. - Београд : Српска књижевна задруга, 1995. - стр. 70-84.
 I 41542
68. Живог и дело Јована Скерлића / Живомир Младеновић. - Београд : Ж. Младеновић, 1998. - 401 стр.
 П 436452
69. Избор из дела / Јован Скерлић. - Београд : "Драганић", 1998. - 268 стр.
 П 442966

70. Књижевна критика и историја књижевности : погледи Јована Скерлића / Јован Пејчић. У: Простори књижевног духа / Јован Пејчић. - Ниш : Просвета, 1998. - стр. 119-143.
 П 437689
71. Četrdeset godina od nestanka Jovana Skerlića / Desimir Tošić. У: О људима / Desimir Tošić. - Beograd : S. Mašić, 2000. - str. 104-108.
 I 43551
72. Проклетство талента : Јован Скерлић / Милан Кашанин. У: Судбине и људи / Милан Кашанин. - Загреб : Српско културно друштво Просвјета, 2001. - стр. 299-347.
 П 445579

73. Јован Скерлић скупштински говорник / Мирослав Егерић. У: Летопис Матице српске. – Год. 178, књ. 469, св. 6 (јун 2002), стр. 1002-1013.

П П 951, ПМС П 1

ФАКСИМИЛИ И ФОТОГРАФИЈЕ

74. Јован Скерлић
75. Милош Скерлић, Јованов отац
76. Персида и Милош Скерлић, Јованови родитељи
77. Породица Скерлић
78. Родна кућа Јована Скерлића

Писмо Јована Скерлића Милану Савићу, 1909

79. Капетан Мишино здање, Скерлићева Гимназија и Велика школа
80. Редакција *Геме*, с лева на десно Миле Павловић, Риста Ј. Одавић, Наум Димитријевић, Јован Скерлић и Милорад Ј. Митровић
81. Портрет Јована Скерлића, рад Надежде Петровић
82. Писмо Јована Скерлића Васи Стајићу, Београд, 18. март 1897. године (РОМС 17.502)
83. Писмо Јована Скерлића Тихомиру Остојићу, Београд, 1. април 1905. године (РОМС 6.636)

ЈОВАН СКЕРЛИЋ
1877 - 1914

Издавач

Библиотека Матице српске
Нови Сад
Матице српске 1

Уредник

Миро Вуксановић

Аутори Каталога

Ксенија Светличих и Јљудмила Ивас

Припрема

Ксенија Светличих

Умножавање

Миранда Бадњар

Повез

Милорад Родић

Тираж

100 примерака